

Djurgårds bladet

*Full snurr på
Gröna Lund
Rosita berättar*

*Fira Lucia
i Djurgårdskyrkan*

**NY BOK:
BYGGNADS-
VÅRD FÖR
LÄGENHETER**

Nr 4, december 2018
61a årgången

153 YEARS

RESTAURANT • CAFÉ • VÅRDHUS

Djurgårdsslätten 78, Tfn 08-663 71 82
www.lillahasselbacken.se

Vi har öppet varje dag under
jul- & nyårshelgerna
Varmt välkomna in till oss!

God Jul & Gott Nytt År!

Jul på Skansen
24 nov 2018 – 6 jan 2019

Julmarknad 24–25 nov, 1–2, 8–9 och 15–16 dec
Jul i hus och gårdar Alla dagar
Julpyssel Alla dagar (ej 24–25 dec)
Lucia 13, 15 och 16 dec,
(Lucia på Sollidenscenen 15 dec kl 16)
Julafton Rabatterad entré
Nyårsafton Firande på Sollidenscenen

SKANSSEN
- historier får liv -

Omslagsbilden

1898 fick Karin Olsdotter Kröök uppdraget att vara Lucia på Skansen. Hon var en av många dalkullor som periodvis for till Stockholm för att arbeta.

Skansens Luciafirande började 1893 då Arthur Hazelius ville visa upp provinsiella festseder.

Fotot är från Nordiska museet.

Välkommen!

6/12 Boule i Prins Bertils Boulehall

Kom och prova på boule! Vi får nybörjarhandledning av Stefan på boulehallen och lånar klot och lille på plats. Bekväml klädsel.

När: Torsdag 6 december, kl 14-16.

Var: Boulehallen ligger i backen straxt ovanför Rosendals Trädgårds butik.

Pris: Gratis!

Anmäl med namn+tfn till 070-2775311 eller djurgardsbladet@outlook.com.

13/12 Lucia i Djurgårdskyrkan

Välkommen till vårt Luciafirande i Djurgårdskyrkan med kör från Campus Manilla under ledning av Linda och Joakim Dominique.

Efter högtiden i kyrkan tänds vi granen på Skampåsens torg och i hembygdsföreningens stuga bredvid bjuder vi och Coffee Cow på glögg, julmust och pepparkakor vid den sprakande brasan.

När: Torsdag 13 december, kl 19. Kom senast 18:30 pga begränsat med plats.

Var: Djurgårdskyrkan, Djurgårdsvägen 74, mittemot Skansen.

Pris: Gratis.

Ingen föranmälan. Medlemmar och anhöriga till korister har företräde till högtiden i kyrkan.

Tack till Coffee Cow som bjuder på glöggen vid Luciafirandet!

Ordföranden har ordet

Lättillgängliga Djurgården

Nu är det ännu lättare att komma till Djurgården. Vi kan ta spårvagn 7 hela vägen från T-Centralen. Eller buss 67 eller 69. Eller kliva av 76:an vid Djurgårdsbron och gå.

Från Södermalm kan vi åka med färjan Emelie, från Nacka och Lidingö med SL-båten Sjövägen, från Gamla Stan med Djurgårdsfärjan.

Och på det nya året får vi en ny bro! Första spadtaget har redan tagits till Folke Bernadottes bro som ska gå från Museiparken till Rosendal.

Så det finns många sätt som är bättre än den sex-

filiga motorväg tvärsöver Ladugårdsgårde som föreslogs i Östlig förbindelse, eller Gröna länken som det klimatförnekande förslaget kallas idag.

Väl ute på Djurgården kan vi gå, springa, leka, åka skidor, rida, cykla, åka elscooter i en av Europas finaste stadsparker. Få städer har en stor stadspark så lättillgängligt!

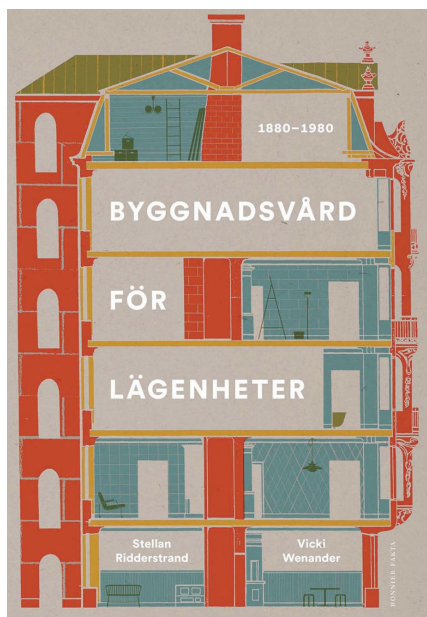
Från många håll betonas nu vikten av tillgång till frisk luft och natur också i städerna. Djurgården är del av Kungliga nationalstadsparken och det enastående är att den förutom att ge oss besökare rekreation också främjar biologisk mångfald genom sin skiftande natur med både skog, stränder, hagar, våtmarker och ängar. Det är unikt bland stora stadsparker idag.

Den kraftfulla uppslutningen kring Hyde Park i London och Central Park på Manhattan avspeglas i de dokument som omgärdar vården av dessa parker. Syftet att parken ska ge medborgarna rekreation och hälsa och att den bevaras för kommande generationer nås genom samarbete mellan stat, stad och medborgare och genom ett långsiktigt ansvar.

Vi önskar dig ett Gott Nytt År med härliga naturupplevelser på Djurgården!

Kerstin Brunnberg
djurgardsbladet@outlook.com

Husbibel för din lägenhet

”Byggnadsvård för lägenheter” av Stellan Ridderstrand och Vicki Wenander.

Tidigare Djurgårdsbon och styrelseledamoten i hembygdsföreningen Gunilla von Platen startade för många år sedan den välkända månadstidskriften *Gård & Torp* som är ett livorgan för husälskare och husrenoverare.

Nu har hon också tagit initiativ till en solid husbibel för lägenhetsinnehavare: *Byggnadsvård för lägenheter, 1880–1980* med byggnadsantikvarierna Stellan Ridderstrand och Vicki Wenander som författare (Bonnier Fakta).

Decennium efter decennier går författarna kunnigt igenom de då gällande stilarna i rumsgestaltning, tapeter och

FOTO PER MYRHEID

Strömställare med självlysande brytare blev ett signum för miljonprogrambebyggelsen. Den genomskinliga plastskivan skyddade tapeten.

Spanjolett i förnicklad mässing från 1920-talet.

färgsättning. För dem som vill återställa sina tidstypiska bostäder i stället för att slaviskt följa dagens mode är boken en guldgruva och dessutom spännande att läsa och få njuta av alla vackra och instruktiva bilder.

*Göran Söderström,
docent i konstvetenskap.*

Du som är medlem i Djurgårdens hembygdsförening erbjuds boken till ett kraftigt rabatterat pris; 228 kr inkl frakt (ord. pris 318 kr).

Beställ genom att använda den kampanjkod som återfinns i julbrevet med inbetalningskort i mitten av detta nummer.

Femtio två år i tivolisnurr

Vi träffade en av våra mest Djurgårdsfrälsta medlemmar, Rosita Lindgren som var den första Fröken Gröna Lund.

– Du har aldrig själv bott på Djurgården men är medlem i Djurgårdens hembygdsförening och har varmare känslor för Gröna Lund och Djurgårdsstaden än många som bor där.

– Ända sedan jag började jobba på Grönan 1967 har jag betraktat Djurgården som mitt andra hem, säger Rosita.

Aldrig någon sommaresemester

Rosita fick jobb på Gröna Lund som ung flicka. ”AB Gröna Lunds Tivoli söker sekreterare. Du måste vara ogift, du får ingen sommaresemester, får inte ha barn och måste jobba vissa kvällar.” Så löd annonsen som den 24-åriga Rosita nappade på. Hon var både ogift, älskade att gå på Grönans kvällskonserter och var

gärna där hela somrarna. För henne var det drömjobbet.

Satte peruken på Josefine Baker

Rosita fick bli den första Fröken Gröna Lund dit folk kunde ringa för att höra vilka artister det var på kvällen. Då John Sr ledde Gröna Lund var det artister varje kväll. Han brukade säga att den bästa artisten var vädret: mulen morgon, sedan uppsprickande molntäcke, därefter sol och en varm kväll.

Hon tog hand om varietéartisterna med familjer och inhyste en del av dem i Järnvågshuset. Hon åkte karusell med Procul Harum. Hjälpte Mirian Makeba ta på scenkläderna och satte peruken på Josefine Baker. Drog upp blixtlåset på Alice

Babs vackra, vita sidenkläning. Tog hand om tandvård och alla möjliga problem.

– Jag glömmer aldrig vad Elton John hade på sig när han kom hit första gången. Pepitarutiga stövlar, keps och kortbyxor! Han var totalt okänd då, så han fick spela på gamla varietéscenen.

– Men när han kom förra året var han ju megakändis och hade med sig hela 40 olika klädbyten på turnén!

Rosita berättar att hon brukade handla kaffebröd i Djurgårdsbageriet på 1970-talet.

– Evert Taube började uppträda 1961. En artist hade hastigt insjuknat och Ove Hahn sa att han hört en trubadur som hette Evert. På 1980-talet kom 10 000 personer per dag på hans konserter. Evert sa ibland att ”jag står hellre på Stora scenen än sitter i Svenska Akademien.”

Busiga pojkarna Lindgren

John Sr och Ninnis fyra barn John Jr, Richard, William och Nadja växte upp på Nordenskiöldsgatan 86.

Pojkarna var påhittiga. De lade snöbollar på spåret så en spårvagn spårade ur. Vid ett annat tillfälle hade de precis satt lillasyster och hennes kompis i korgar med rep för att hissa dem utefter fasaden på Nordenskiöldsgatan när mamma till sin fasa fick se dem.

Några år senare när Rosita börjat på kontoret kom Richard upp stup i kvarten och hälsade på. 1973 blev det bröllop och Rosita fick Johan, Fredrik och Alexandra. Johan är affärsområdeschef på Gröna Lund idag.

Johan och Fredrik bor kvar i den fastighet på Långa gatan 12 som Gustaf Nilsson köpte en gång i tiden.

– Fastigheten har liksom resten av Djurgårdsstaden förändrats. Glaskonstnären Ingegerd Råmans ateljé har förvandlats till en tjugig lägenhet med vinkällare

Rosita Lindgren framför den gamla huvudentrén till sin arbetsplats.

och inne på gården är det nymålat och mycket ljusare eftersom den med tiden jättestora kastanj som planterades 1921 när Ninni föddes har tagits bort.

– Richard brukade säga att de handlade allt i Djurgårdsstaden - ”vi gick aldrig över bron”. Jag handlade kaffebröd i Djurgårdsbageriet och det fanns en Konsumbutik där O’Learys ligger idag.

– Det var en härlig tid. Under mina år på Grönan var det full snurr och jag hade jätteroligt. Grönan har ju alltid varit populärt men jag upplever att det är mer besökare än nånsin nu.

– Det blir en bra avlastning när de får öppna verksamhet på gamla Nöjesfältet igen, säger Rosita.

Red.

Vår underbara nationalstadspark

I det här numret berättar vår ordförande Kerstin Brunnberg om stora stadsparker, hur viktiga de är och hur starkt skyddet måste vara för dem.

En stor stad behöver en stor lunga. New York har Central park, London har Hyde Park, Paris har Boulognerskogen och Berlin har Tiergarten.

Vi har vår Kungliga nationalstadspark och den sticker faktiskt ut bland världens stadsparker. Den inrymmer nämligen många olika landskapstyper; skog, stränder, ängar med mera. Och tack vare det en stor biologisk mångfald. Det är mångfalden av 1200 skalbaggsarter, 100 häckande fågelarter och andra djur och insekter som lever i landskapet.

Nu när träden tappat sina löv, marken skiftar mot gråbrunt och vinterkylan närmar sig kan det verka som allt är dött.

Men inte ekosystemen! Den biologiska mångfalden, det vill säga djur, svampar och mikroorganismer, arbetar intensivt med att bryta ner löv och växtdelar. Det som brutits ner blir sedan näring för växter, som i sin tur kan producera syre.

Tack vare att Kungliga Djurgårdens förvaltning sköter de olika landskapstyperna och håller betesdjur på ängar och fält så kan vi åka skidor och våra hundar springa över Ladugårdsgärde.

Fältet med fotbollsplanen nedanför Gärdesbebyggelsen är del av Nationalstadsparkens så kallade midja. Så när politiker vill bygga en sexfilig bilväg på lilla Lindarängsvägen från Frihamnen till Valhallavägen, är det rätt igenom Nationalstadsparken de vill bygga den. Men det hoppas vi inte händer.

Red.

Ladugårdsgärde sett söderifrån med det stora fält som stadens joggare, skidåkare och hundar älskar. I horisonten till höger syns fältets fortsättning upp mot Gärdes bebyggelse.

Klumpen på Ladugårdsgärde

– Ord från redaktören

Först får jag en chock. I utsikten mot Ladugårdsgärde ligger en stor klump. Klumpen dominerar synfältet totalt och Borgen ser pytteliten ut på sin kulle bredvid. Klumpens träfasad ser jordfärgad ut på avstånd. Och det sticker upp en del träd på den. Det ser ut som den försöker likna en kulle.

Oscar Properties som bygger 79&Park har de senaste åren utmärkt sig för spektakulära byggen. Som betraktare tycker jag ofta arkitekturen är spännande och avancerad. Men fascinationen över arkitekturen byts i ilska då byggnaden placeras så den förfular och förstör ett naturskönt område.

En annan konstig placering är Radisson Blu Waterfront Hotel som står som en

jättekloss i stadssiluetten bredvid Stads husets smäckra spira.

Och på Norra Djurgården byggs ett 97 meter högt bostadstorn som kommer lysa över grantopparna i Nationalstadsparken när mörkret faller.

Jag kommer att tänka på vad en guide i Warszawa sa då hon visat oss den återuppbyggda vackra, gamla stadskärnan:

– Där, mitt emot gamla staden, ser ni kulturpalatset, den enorma ”Stalintårta” som byggdes av Sovjetunionen. Vi brukar säga att utsikten är bäst från den, eftersom därifrån ser man inte Stalintårten.

Just så är det med betongklumparna som dyker upp vid vår Nationalstadspark.

Kerstin Lager

79&Park vid Lindarängsvägen är så gott som färdigbyggt. Ett så kallat landmärke som helt dominerar utsikten över Ladugårdsgärde. Borgen till höger.

Ny intendent på Waldemarsudde

Carina Rech är fascinerad av Waldemarsuddes samlingar.

Carina Rech är ny intendent för samlingarna på Prins Eugens Waldemarsudde.

Vi frågade Carina varför hon sökte sig till just Waldemarsudde.

– Både under mina studier i konstvetenskap och i forskarutbildningen har jag specialiserat mig på nordisk konst från sent 1800-tal till sekelskiftet 1900. Det är just den period som Waldemarsuddes verksamhet kretsar mycket kring.

– Och parallellt med min tjänst som intendent arbetar jag på en avhandling om kvinnliga 1800-talskonstnärer från Norden: ”Self, Other and Space. Nordic Women Painters’ Self-Fashioning in the late Nineteenth Century”. Den handlar om konstnärerna

Harriet Backer, Jeanna Bauck, Julia Beck, Eva Bonnier, Mina Carlson-Bredberg, Kitty Kielland, Emma Löwstädt-Chadwick, Asta Nørregaard, Hanna Hirsch-Pauli, Lotten Rönquist, Hildegard Thorell, Bertha Wegmann och Mimmi Zetterström.

– Du har en MA i Konstvetenskap och en BA i Konsthistoria och Modern och samtida historia. Hur får du användning för dina kunskaper i tjänsten som intendent?

– Waldemarsudde har en hög utställningsfrekvens och det ger många kreativa möjligheter till att vara delaktig i olika projekt. Det finns få museer där man som intendent för samlingarna får en inblick i alla aspekter av det museala arbetet och det är speciellt roligt för mig som är relativt ung och ännu befinner mig i början av karriären.

– Vilket utställning arbetar du med nu?

– Det är vårens utställning om 1800-talets konstnärskoloni i Grez-sur-Loing som jag förbereder tillsammans med Karin Sidén och Anna Meister. Där kan jag bland annat använda en del opublicerad arkivmaterial som jag hittade i samband med mitt avhandlingsarbete.

Red.

Helene Schmitz: *Thinking like a mountain*

Bilden är intagande vacker. Ett underligt ljus spelar över landskapets utmejslade, geometriska former. Vid första anblicken ser det ut som land art.

Waldemarsudde visar konstfotografen Helene Schmitz monumentala bilder på svenska och isländska landskap. Gruvdrift, vattenkraftverk, värmekraftverk och skogsplantering har gett landskapen ett nytt utseende.

Samtidigt som det finns en skönhet i bilderna är de brutala bevis på människans kolonisering av naturen.

I de senaste bilderna, från 2016–2017, har Helene Schmitz avbildat svenska gruvor och utvinning av värme- och vattenkraft på Island.

– Dessa förändrade landskap orsakas av ett glupskt energibehov som vi alla delar, säger Helene Schmitz.

I utställningen visas också hennes bildserie från 2014 om skogsplanteringar; ”The Forest”.

– Vi blir upprörda över skövlingen av regnskogar, fortsätter hon.

– Men också våra egna landskap utsätts för betydande exploatering. Sedan jag började utforska landskap i Sverige och på Island har jag sett att stora delar inte är så orörda som vi tror. Långt ifrån allt ser ut som i närmaste nationalpark.

Bilderna är tagna med en analog kamera. För varje verk har hon bara gjort cirka fyra exponeringar. Det förutsätter noggrann planering. En av fördelarna med det analoga tillvägagångssättet är just att processen är långsam och omsorgsfull.

På mycket nära håll syns kornigheten som är så typisk för analogt foto. Det tillför en känsla av taktil struktur, något levande som passar bra med avbildandet av sten och jord.

Kerstin Lager

Utställningen varar till 17 februari 2019.

Helene Schmitz: *Extractions*. 2017. Inkjet on archival fine art paper, 150 x 193 cm.

Rosendalsquiz – vinn ett medlemskap!

Vänföreningen för Rosendals Trädgård skänker ett medlemskap som pris till vinnaren av Rosendalsquizet!

1. Rosendals Trädgård på Djurgården drivs av ...

- A) Ståthållarämbetet.
- B) Stiftelsen Rosendals Trädgård.
- C) Rosendals trädgård i Uppsala.

2. Områdets större odlingar började anläggas ...

- A) när slottet byggdes 1823.
- B) av drottning Josefina 1862.
- C) när orangeriet byggdes 1848.

3. Odlingarna på Rosendal är ...

- A) Svanen-märkta.
- B) Krav-märkta.
- C) Bra Miljöval-märkta.

4. Vad är Rosendals Vinterljus?

- A) Hemstöpta julljus som säljs i butiken.
- B) Eld som lyser upp området i vintermörkret.
- C) Torra löv och trädgårdsavfall bränns upp på ett stort bål.

5. När planterades Rosendals allra äldsta fruktträd?

- A) 1662.
- B) 1862.
- C) 1962.

6. Vedugnsbageriet har Stockholms största vedeldade stenugn, som väger ...

- A) 8 ton.
- B) 22 ton.
- C) 16 ton.

7. Vänföreningen ...

- A) arbetar dagligen i trädgården.
- B) stödjer Rosendals Trädgård ekonomiskt via medlemsavgiften.
- C) är till för områdets boende.

Utslagsfråga:

Beskriv kortfattat vad du anser Rosendals Trädgård och Djurgårdens hembygdsförening har gemensamt :-)

Skicka dina svar och ditt telefonnummer till:

- Djurgårdsbladet, DHF, Östra Varvsg. 1A, 115 21 Sthlm, eller
- djurgardsbladet@outlook.com.

Vi publicerar vinnaren och de rätta svaren i nästa nummer.

Rosendals vänförening firar 30-årsjubileum

Vi gratulerar Vänföreningen för Rosendals Trädgård som fyller 30 år. På jubileumsdagen skänkte vänföreningen fem nya äppelträd till äppelträdgården.

– Vi vill bidra till att äppelträdgården har träd i många, många år till, sa vänföreningens ordförande Ulla Torén som klippte bandet till de nyplanterade träden.

Victoria Lagne, kommunikations- och programansvarig på Rosendals Trädgård, gratulerade och tackade vännerna för det ovärderliga stöd de utgör. Ett stöd som tillför en ökad ekonomisk handlingsram vilket ger styrka att bredda sig både pedagogiskt och kommunikativt i verksamheten. Rosendals Trädgård uppstår inte några statliga eller kommunala stöd utan är helt beroende av det de själva genererar.

Alla dagar fram till 21 december har både trädgårdskafét och butikerna öppet. Och något många kommer till Rosendal för så här års är Rosendals Vinterljus.

Red.

FOTO: KERSTIN LAGER

Ordförande Ulla Torén klippte bandet till de nya äppelträden.

FOTO: KERSTIN LAGER

Trädgårdsmästare Anne Bergsten-Lindqvist bjuder på förfriskningar med läckert tilltugg från trädgårdskafét. Bakom henne skymtar trädgårdsmästare Lars Engström.

Ingrid Dahlström

En av Djurgårdens bästa berättare, Ingrid Dahlström, har gått bort vid 95 års ålder.

Ingrid var mångårig Djurgårdstadsbo. Hon var ingift i familjen Dahlström som grundade Stockholms Ångslupsaktiebolag med hemvist på Djurgårdsvarvet.

Vad Ingrid inte visste att berätta om Djurgårdstaden och varvet var inte värt

att veta. En del av hennes berättelser finns dokumenterade hos oss på hembygdsföreningen.

Ingrid efterlämnar döttrarna Monica, Lena och Viveca med familjer.

Kerstin Brunberg

Handarbetets vänners utställning och butik

Mitt emot Skansen ligger Handarbetets vänner med både skola, utställning och butik. Utställningen ”Wrapping” av Asako Ishizaki visas tom 8 december.

Handarbetets vänner har öppet alla dagar utom söndag-tisdag. Deras butik är full av fantastiskt hantverk och läckra julklappar!

Mer finns att läsa på hv-textil.se.

Red.

God Jul och Gott Nytt År

*önskas alla Djurgårdsbor och besökare
av Kungl. Djurgårdens förvaltning!*

• TYROLS •

JULBORD

LUNCH & MIDDAG

TYROLSJULBORD.SE

Djurgårdens hembygdsförening är en ideell förening som verkar för skydd och vård av Djurgårdens kulturhistoriska miljöer och byggnader samt unika naturområden. Styrelsen deltar i ett omfattande remissarbete som rör planer och utveckling av området.

H M Konung Carl XVI Gustaf är hembygdsföreningens höge beskyddare.

Ordförande: Kerstin Brunnberg

Sekreterare: Karin Åhman, karin.ahman@gmail.com

Kassör: Carl-Johan Bonnier

Sociala medier: Johanna Sawalha

Medlemsansvarig: Karin Svedberg, karin.m.svedberg@gmail.com

Redaktion: Kerstin Brunnberg (ansvarig utgivare), Göran Söderström (planärenden), Kerstin Lager (redaktör) djurgardsbladet@outlook.com.

Medlemskap kostar 300 kr/enskild, 350 kr/sammanboende. Stödjande medlemskap för företag och organisationer kostar 1 000 kr. Betala till plusgiro 35 19 91-5 och ange ditt namn, fullständig postadress samt helst också tfn och mailadress. Vid internetbetalning eller adressändring, maila namn och postadress till karin.m.svedberg@gmail.com.

Citera gärna men uppge källan! ISSN 1400-2248. AB Stjärntryck, Stockholm 2018.

Avsändare:
Djurgårdens
hembygdsförening
Östra Varvsgatan 1A
115 21 Stockholm

B

HASSELBACKEN

RESTAURANG HOTELL BAR

Hazeliusbacken 20 | Tel 08-517 343 00 |
www.restauranghasselbacken.com
hasselbacken.rest@scandichotels.com

OAXEN

KROG • SLIP • PRINCE van ORANGIËN

VILLA KÄLLHAGEN

villa@kallhagen.se • Tel. 08-665 03 00 • www.kallhagen.se

*Svenskt
mathantverk
i historisk miljö.*

Öppet 363 dagar om året.

Ulla Winblad

Tel. 08-534 897 01
www.ullawinblad.se

DJURGÅRDSSLÄTTEN

Måndag – fredag 8.00 – 19.00
Lördag & söndag 9.00 – 19.00

Tfn 08-660 79 75
Även färdiga smörgåsar

ICA BANÉR

Banérgatan 3 | Tel 660 22 06

Öppettider Måndag-Lördag 9-21 | Söndag 10-20

Jul i trädgård & växthus!
Varje dag till 21 december.

ROSENDALS TRÄDGÅRD

Bostadsbyte Finnes charmig 2rok 39kvm
Södra Djurgården med utsikt över inloppet.
Ö större Södra Djurg. 0706-53 64 43.

Bytt adress?

Maila din nya
adress till
[karin.m.svedberg-
@gmail.com](mailto:karin.m.svedberg@gmail.com)

